

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Judbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i den videnskabelige Højskole i Aarhus

den 24—28de Mai 1842,

udgivet af

A. C. Nielsen,

Skolens Rector.

Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkeri.

I.

Et Foredrag

i

Skolen

ved den maanedlige Censur.

Ann.: Da det til Optagelse i Programmet Bestemt paa Grund af tilfældige Omstændigheder ikke nu kan leveres, maa omstaaende Foredrag fylde den ellers tomme Plads.

„**W**er din Fader og Moder, at det maa gaae dig godt, og du maa leve længe i Landet!“ — Det er ikke noget nyt Bud, jeg fremstiller for Eder; flere tusinde Aar ere henvundne, siden det fra Sinai Bjerg løb for Israels Børns Dren: det er ikke ubekjendte Ord, jeg henvender til Eder, thi selv blandt de Mindste i vor Forsamling findes vel kun faa, der ikke allerede have hørt dem nævne: det er ikke nogen streng, nogen for vor naturlige Følelse fremmed Lov, jeg indskærper Eder, naar jeg siger: „ær din Fader og Moder!“ thi det er jo Taknemmelighedens, Kjærlighedens Lov, det er jo den i hele den levende Natur af Skaberen indplantede Lov, hvis Røst finder Gjenlyd i ethvert Hjerte. Men just derfor har jeg valgt disse Ord til at indlede hvad jeg havde at sige Eder; netop fordi disse Ords Sandhed er saa uomtvistelig, deres Fordring saa billig, deres Røst saa kjærlig og dog saa mægtig, deres Udvortes saa eenfoldigt, og deres Indhold dog saa omfangsrigt, deres Bud saa mildt, saa livsaligt, og dog saa tvingende, saa indtrængende, saa greibende — just derfor har jeg søgt at knytte de Formaninger, de Opfordringer, jeg denne Gang ønskede at lægge Eder paa Hjerte, til disse ældgamle, men ogsaa evigunge, disse Herrens egne Ord.

„Kjærlighed vækker Kjærlighed!“ — Og hvor er vel her paa Jorden den Kjærlighed, der er stor, uegennyttig.

og stærk som Faderens og Moderens til Barnet? Sjørend den lille, hjælpeløse Skabning endnu har seet Dagens Lys, er den allerede en Gjenstand for Forældrenes Omhu, for deres Omhu, for deres Glæde som for deres Bekymring, for deres Haab, deres Ønske. Ved Moderens sømme Varm finder den Spæde sit tryggeste Leie, af hendes Bryst drikker Barnet af Livets Kilde, og Faderens gyngende Arme ere det snart kjærere end dets Bugge. Det overøses med Kjærtegn, sørend det forstaaer deres Betydning, kjærlige Navne, gode Ønsker og Belsignelser ødsles paa det, sørend maaskee Dret endnu forstaaer at skjelne Lyd fra Lyd. Men alt Dette er dog formodentlig ikke spildt. Det tjener uden Tvivl til desto tidligere at vække det aandelige Liv, som endnu slumrer døsig i den Nyfødt. Faders og Moders Blikke smile saa ofte og med saa varm Kjærlighed ind i det spæde Moers Øie, at Taagen, der før var udbredt over det, ligesom svinder, og det lærer venligt at gjengjelde, kjærligt at søge de venlige, kjærlige Blikke. Saa tit gjentages de sømme Kjælenavne, at det spæde Dre veed at skjelne denne Lyd fra andre, og Øiet leder efter den Mund, der udsendte dem. Saa ofte har Moderens Læber, som Kjærligheds Udtryk, berørt Barnets Kinder i sømme Øys, at de hidtil slappe, nu efterhaanden styrkede Muskler endelig kunne tjene til at udtrykke Barnets vaagnende Velbehagsfølelse i det første, det med Længsel ventede, venlige Smil. — Nu gaaer den Lilles Udvikling frem med store Skridt; Forældrenes Kjærlighed fremmer og leder den. Faderen stræber at erhverve, for at Intet skal savnes, der kunde befordre Barnets Vel; Moderen bevarer, ordner, anvender. Ingen Anstrengelse er for stor, intet Arbeide for ringe, ingen Ubequemmelighed for trykkende, ingen Nattesvaagen for svækkende, ingen Opoffrelse for tung, naar Børns sande Bedste fordrer dem af Forældrenes Hjerte. Og lige-

som alt Dette udspringer af Kjærlighed, maa det ikke ogsaa saaledes vække Kjærlighed? Ligesom det gives i Kjærlighed, vil det da ikke ogsaa blive modtaget med Kjærlighed? Jo, visseelig maa Taknemmelighedens Spire, som ligger i hvert Menneskes Barm, vore frodigen Dag for Dag og aabne: bare sig i Kjærlighedens Blomster. Barnet lærer i Lydig: hed at underkaste sig Forældrenes Villie, det lærer i Ær: bødighed at bøie sig for de Ældres større Indsigt, mere omfattende Erfaring, og til den barnlige Kjærlighed slutter sig saaledes i sjon Forening den barnlige Ydmyghed, den barnlige Hengivenhed — og da har Barnet lært, hvad det er: „Ær din Fader og din Moder!“ Dette Bud findes der: for udtrykt i alle Lovgivninger, baade de mere og de min: dre fuldkomne; thi da det er skrevet i Alles Hjerter, maa det ogsaa fremtræde i deres ydre Liv.

Det er fortalt, at, da en Neger hørte sin Moder omtale paa en krænkende Maade, raabte han: „Slaa kun mig, men tal ikke ilde om min Moder!“ Naar Sokrates i den sjonne Samtale, Xenophon har opbevaret os, formaner sin Søn til under alle Omstændigheder at ære sin Moder, da gjør han ham opmærk: som paa, at Staten vel ellers ikke udstrakte sig til at straffe Utaknemmelighed, men dog, naar en Dyrighedsperson skulde vælges, foruden Andet ogsaa undersøgte, om han havde viist sine afdøde Forældres Minde den skyldige Op: mærksomhed, og naar det Modsatte befandtes, forkastede den ham, i den Overbeviisning, at Guddommen ikke med Velbehag vilde modtage de paa Statens Vegne bragte Of: fere, naar de frembares af en Utaknemmelig. „Bogt dig,“ vedbliver han, „for at Menneskene ikke, hvis de erfare, at slike Tanker ere opstaaede hos dig, skulle ansee dig for at være utaknemmelig mod dine Forældre, og da alle foragte dig, og dine Venner forlade dig; ja bed til Guddommen, at den, hvis du har forseet dig mod din Moder, vil

skænke dig sin Tilgivelse, og ikke ansee dig — som utafnemmelig — for at være uværdig til dens Belgjerninger.“

Men, hører jeg En af Eder sige, dette Bud er jo, som du selv i Begyndelsen anførte, saa gammelt, at det er Enhver bekjendt, saa naturligt, at det vækker Gjensklang i ethvert Hjerte; hvi dvæler du da saa længe ved at omtale dets Hellighed, at udvikle dets forbindende Kraft? der er jo Ingen blandt os alle, som ikke erkjender det for ret at ære Fader og Moder.

Du vel, det troer jeg ogsaa; jeg er overbevist om, at der er Ingen her tilstede, som vil paastaae, at man ikke skal ære Fader og Moder; men ligesaa vis er jeg paa, at de Fleste ikke have betænkt, hvor vidt omfattende dette Bud i sin Heelhed vil befindes at være; at Mange hidtil have ikke opfyldt det i alle og det maaskee i vigtige Henseender; at Udfyldte maaskee vilde ønske, at dette Bud ikke strakte sig saa langt, som jeg vil udvide dets Grændser, og at der vel gives Enkelte, som, hvis ikke Sandhedens tvingende Kraft overbeviste dem, gjerne i deres Jnderste vilde forkaste den Udvikling, jeg vil fremstille, gjerne vilde afvise den Anvendelse, jeg agter at gjøre af disse hellige Ord; og derfor er det, jeg vil lægge Grunden saa fast, saa uroffelig, at, hvad der i rigtig Slutningsfølge bygges derpaa, ogsaa maa staae fast og uroffeligt, saa hverken Mogens Lyst eller Ulyst, eller Begjerlighed, eller Sløvhed, eller Egenraadighed eller Letsindighed skal turde vove at gjøre nogen Indvending derimod.

Her din Fader og din Moder! — Disse Ord ere allerede nævnede flere Gange i den korte Tid, jeg har talt til Eder; men synes Eder, at de ved denne Gjentagelse have mistet deres Kraft? — I flere tusinde Aar ere de bleve overantvordede fra Slægt til Slægt; men gjøre de derfor mindre Indtryk? O nei! der er et forunderligt Liv

i den hellige Skrifs Ord. Menneſkelige Udfagn tabe ofte deres Betydning ved hyppig Anvendelse; men jo oftere Dret med Opmærksomhed lytter til Skriftens Tale, jo ideligere Sjelen i alvorlig Andagt hysler med de hellige Ord, deſto mægtigere lyder deres Røſt, deſto dybere gribe de i vor Barm, deſto villigere maae vi ſande, at Guds Ord er levende, kraftigt og ſkarpere end noget tveegget Sværd, og trænger igjennem, indtil det adſkiller baade Sjel og Aand, baade Ledemod og Marv og dømmer over Hjertets Tanker og Raad. — Hører ſelv! forekommer det Eder ikke, at diſſe Ord have vundet ny Kraft, nyt Liv, medens vor Tanke dvæler ved dem: — „*Er din Fader og din Moder!*“ —

At nu denne Æren ikke ſkal være noget blot Udvores — det behøver jeg naturligviis ikke at gjøre opmærksom paa; vi have jo ſeet, at det er i Hjertet, i Føleſernes Hjem, dens Udspring maa ſøges, at Kjærlighed og Ærefrygt ere den dobbelte Kilde, hvoraf den barnlige fromme Følelſe mod Forældrene ſkal fremſtrømme — derfor benævne de Romerne med ſamme Ord (*pietas*) baade Ærefrygt for Forældre og Ærefrygt for det høieſte Væſen. Men liſ geſaa viſt ſom hiin Æren ſkal have en dybere Grund, liſ geſaa viſt maa og vil hiin kjærlighedsfulde Ærefrygt, hvor den findes i Sjelens Dyb, træde mægtig og velſignelsesrig frem i det Ydre. Hvor denne Følelſe er levende, der gjør den ogſaa levende, der gjennemtrænger den Menneſkets hele Væſen: den fylder hans Sind med Hengivenhed i Forældres Billie, med Glæde over at kunne gjøre dem til Behag, med Iver og Lyſt til at ville opfylde deres Nuſke, med Tilfredshed over at have erhvervet deres Biſald, med Beſtedenhed i Attraer og Begjeringer, med Willighed til ufortrødent at foretrække hines Billie for ſin egen, med Mod til freidig at bære hvad de paalægge, om det endog falder tungt, med Kraft til villig at undvære hvad hine

nægte, om det endog var ham fjært; — og hvor en saadan indre Rigdom boer, skulde den ikke der lyse frem gjennem det Ydre, ikke aabenbare sig i Formen, hvorunder den fremtræder i den synlige Verden? Jo, visseligen! Saa sandt som det er, hvad Cicero saa smukt udtrykker, at den Ærefrygt, Sønnen skylder Faderen, kan krænkes blot ved en Mine, ved en Gebærde, saa sandt er det ogsaa, at Varnets ærefrygtsfulde Kjærlighed i enhver Alder skjont ytrer sig i dets hele udvortes Opførsel; thi denne er en naturlig Frugt af Gemyttets Dannelselse, en Blomst, som nødvendig maa fremspire af hine Følelser og drager sin Livsfylde fra Hjertets Rod. Kan ikke Enhver af os strax, naar vi iagttage et Barn i Forældrenes Nærværelse, bemærke, om det er artig eller uartig? Og gjelder det Samme ikke om enhver Alder? I hvert Blik, hvert Diefast, hver Mine, i hver Bevægelse, ja i den blotte Holdning, i Talen, i de enkelte Udtryk, i Stemmen, ja i den blotte Betoning viser sig hiin Kjærlighed, Ærbødighed, Hengivenhed og Opmærksomhed, som er saa glædelig at iagttage hos den, der ærer Fader og Moder.

Blandt de mange Belgjerninger, Sokrates i hiin Samtale med sin Søn anfører at Børn skyldte deres Forældre, nævner han ogsaa fortrinsviis den, at, naar Forældrene selv vide noget for Livet Gavnligt, saa undervise de Børnene deri; men hvis de ansee en Anden for dueligere til at undervise i Noget, saa sende de dem med Beføstning til ham, og gjøre Alt af Omhu for, at deres Børn kunne blive saa gode som muligt. Her ere vi just ved den Yttring af Forældrenes Kjærlighed til deres Børn, som jeg i Forening med Eder ønsker nærmere at betragte, fordi den nærmere vedkommer vort gjensidige Forhold som dem, der skulle undervise, og dem, der skulle undervises; her er den Virkning af Sønnens Kjærlighed og Ærefrygt for Forældrene, som

jeg ønsker at forsøge, at forstørre, som jeg saa gjerne vilde lære at overvinde enhver Modstand, at beseire enhver Hindring, i det jeg tilkæber ham hiint Bud som Løsen: *Ær din Fader og din Moder!* — Ja, mine unge Venner, for at lære hvad der er gavnligt for Livet, have Eders Forældre skicket Eder herhid: for at erhverve de Kundskaber, for at tilegne Eder den Aandens Dannelse, den Hjertets Forædling, der skal omgive Eders Ungdom med Haabets Glæde, der skal skjænke Eders Manddom Fortjenestens Løn, der, om det er Alstyrerens Villie, skal smykke Eders Alderdom med Hæderens Krone, og — thi den Nærfærdiges Gjerninger følge ham — der ikke vil lade Eder ene, naar I vandre over til Livet hisset! — Er vel dette Maal et lavt? er Prisen, det gjelder om, vel ringe? Nei, i Sandhed! Maalet er jo det høieste af alle, og Prisen er den største, Alverden omslutter! — Men vel maa jeg indrømme, at dette ikke kan staae Eder alle klart for Die, og om end mange af Eder nok skimte det langt ude i Baggrunden, ligger det dog endnu for Eder som et fjernt Land i Taage og Dunst. Nu, saa hold du dig til det, der er dig fuldkommen klart, til det, der ligger dig nær nok: „*Ær din Fader og din Moder!*“ — De have sendt dig herhid; i deres Kjærlighed til dig, i deres dybere Indsigt af hvad der vil tjene til dit Bedste, have de gjort Deres — gjør du nu Dit; de have givet dig Leilighed til at lære, til at dannes — vel, benyt du nu den givne Leilighed; benyt den med god Villie, med den faste Beslutning, at du vil gjøre dit Bedste, læg modig Haanden paa Bærket, lad dit Dre staae aabent for Lærerens Tale, og din Tanke stræbe at opfatte og gjemme hvad han siger dig, og bered dig saa med ærlig, samvittighedsfuld Flid paa de dig foresatte Lectier. Samvittighedsfuld Flid, siger jeg, det er en saadan Flid, at du ikke blot søger at gjøre dig Møien

saa let, som muligt, søger at faae aflæst, at slippe fra Bor-
 gen saa hurtigt som muligt — nei, men at du ret sætter
 en Glæde i tilfulde at fatte Alt, nøiagtigt, punktligt at
 lære Alt, ikke bliver kjed af at gjentage, indtil du med
 Færdighed og Bestemthed veed at gjøre Rede for hvad der
 fordres. Du veed jeg vel, at dette er lettere sagt end gjort;
 jeg veed, at Leg lokker de Fleste mere end Arbeide, at
 Dorskhed, at Lædshed øver en mægtig Indflydelse paa den
 menneskelige Natur; jeg er ikke uvidende om, at selv en vis
 Ulyst til at gjøre Noget, fordi man skal det, ofte stærkt
 nok ytrer sig i Menneskets Hjerte; det er mig velbekjendt,
 under hvilket Trældomsaag Letsindighed og Ubetænks-
 somhed tvinge de Gemytter, som overgive sig til disse,
 just formedelst deres tilsyneladende Svaghed saa mægtige,
 saa fordærvelige Tyranner. Ja, selv hos de bedste Mennes-
 ker er Følelsen for det Gode ikke altid lige stærk, lige
 varm, lige fyrig; der komme Tider, da Alt ligesom er
 dækket af en kold, dunkel Taage, som slukker vor varme
 Jøer, formørker den lyse Glands, der før udgjød et saa
 vundigt Farveskjar over Gjenstandene omkring os. Under
 saadanne Omstændigheder kan Forstanden ikke altid hjælpe
 os, thi den hildes af Lidenskabens Røst, dens Lys fordunk-
 les af det Mørke, som omsvæver os; og Følelsen kan ikke
 lede os, thi kvalt af den isnende Taage ulmer den kun
 svagt, dybt i Hjertets Underste. Hvor skulle vi da søge
 hen? hvilket Middel skulle vi anvende? gives der noget
 Raad for os? er der Noget, der kan hjælpe, naar Forstan-
 den ikke lyser, Følelsen ikke varmer? — Ja der er; — der
 ere Ord, som tænde et klarere Lys end Forstandens, Ord,
 som strax, naar de lyde, oplue den i Hjertet ulmende Glød
 til en klar Flamme. Og vel os, om vi kjende saadanne
 Ord, vel os, naar vi ofte sige os dem selv, ofte overveie
 dem, ofte have laant dem Huus i vore Hjerter; thi da

træde de frem for os som gode Bundsforvante, naar vi trænge til deres Hjelp, de hæve deres Næst, og saa stor er dens Myndighed, at enhver Fjende strax maa flye, enhver Modstand strax maa vige. Og den Bundsforvant, den Medkæmper, jeg her vil stræbe at skjænke dig til Bistand, det er hiint Bud: „ær din Fader og din Moder!“

Vi ville ikke sige dig, at det Arbeide, Skolen paalægger, altid er let, at de Fordringer, den gjør, stedse ere ubetydelige. Nei! sagde vi dette, da bedroge vi dig. I Skolen skal du udvikle dine aandelige Kræfter i alle Retninger, og derfor maae de øves, maae de anstreges. I Skolen skal du dannes for Livet; men Livet er ingen Leg, det er fuldt af Alvor, af Noie, det fordrer idelig Anstrengelse og Kamp, det kræver idelig Opoffrelse af Det, Lysten saa nødig vilde slippe, det byder idelig at underkaste sig Det, hvorfor vor Ulyst saa gjerne vilde undslaae sig, hvorfra vor Læthed saa gjerne vilde unddrage sig. Saaledes vil det ogsaa tildeels gaae i Skolen. Om der vel endog gives ikke saa Børn, som Gud har udstyret med saa lykkelige Evner, at næsten Alt falder dem let, og som derfor ogsaa stedse finde en Glæde i at sysele med det Arbeide, Skolen paalægger, saa er dog den største Deel mindre begavet, og mange ere der, som det koster megen Flid, megen Overvindelse, megen Opoffrelse af behageligere Beskæftigelser, dersom de fuldkomment skulle tilfredsstille de Fordringer, Lærerne maae gjøre.

Naar du nu altsaa engang finder Arbeidet for svært, naar du vil lade Modet synke, naar du mismodig over de langsomme Fremskridt, du gjør, vil lægge Hænderne i Skjød, og, overvældet af den forenede Forestilling om Arbeidets Vanskelighed og din egen Uformuenhed, i Fortvivlelse vil udbryde: „jeg kan ikke lære dette!“ saa svar derimod: ær din Fader og din Moder! og du skal fornemme, hvilken

mægtig Virkning disse Ord — dersom de boe i dit Hjerte — strax vilde gjøre paa dit hele aandelige Væsen; — dit Mod vil reise sig, din Aaand føle ny Kraft, og freidig vil du beseire de før sig optaarnende Vanskeligheder; thi den barnlige Kjærligheds Aand vil sende dig Kraftens Aand og Styrkens Aand. Naar den søvnige Ladheds Aand bortkalder dig fra al Anstrengelse; naar den kolde, kvælende Lige-gyldigheds Aand lader dig igjennem sit dunkle Glas see Alt hyllet i farveløs Taagedunst; naar den sule Uopmærksomheds Aand tillukker dine Øren for Læreren undervisende og formanende Møst; naar den al fastholdt Tænkning ødelæggende Udspreddelses Aand vil kalde din Sjæl bort fra de Gjenstande, hvormed den skal være beskjæftiget, hvori den skal finde sund og kraftig Næring, og vil fængsle den til sine hule, tomme Drømmegealter — da spørg dig selv: er det saaledes, jeg ærer Fader og Moder? — Naar din Lyst vil lokke dig til Leg istedetfor til Arbeide; naar Fristeren i dit Indre opfindsom viser dig falske Udflugter, til at undvige din Pligt, foregjøgler dig tomme Paaskud, hvorunder du bedrager dig selv, i det du bedrager Andre; naar Ulyst vil gribe dig og afholde dig fra at tage fat paa Arbeidet, der dog skal forrettes; naar den fordærlige Opsættelseslyst stræber at faae dig i sin Vold og bringe dig til at nøle saa længe, indtil du ikke mere kan, selv om du vil — o, saa er det Tid, at du med fast Stemme siger dig selv: „Ær din Fader og Moder!“

Ja, ær din Fader og din Moder! Du kjender deres Omhed, deres Omhu for dig. Deres Stræben gaaer ud paa, at du Intet skal mangle, — og du vilde lade din Lyst eller Ulyst arbejde mod deres Stræben! Er dette at ære Fader og Moder? — Deres første Tanke om Morgenens og deres sidste Suk om Aftenen er henvendt til den himmelske Fader med Bøn om, at du maa blive brav og dyg-

tig, — og du vilde lade din Ligegyldighed, Uopmærksomhed, Dorskhed og Udsprethed modstride deres fromme Ønske! O, da maa du ikke sige, at du ærer Fader og Moder. — Du veed, med hvilken Glæde de høre gode Efterretninger om dig, du har seet mild Fryd afpræge sig i deres Ansyn, naar du bragte gode Bidnesbyrd fra dine Lærere, du har følt — ja med inderlig Tilfredshed har du følt, at deres Døie med Velbehag hvilede paa dit, naar de med Grund kunde sige, at de havde Ære af deres Søn; — og du vil lade Modløshed, Frygt for Arbeide, Forsagthed forspilde denne Glæde, fordunkle denne Fryd, udslukke dette i Diet lysende Velbehag? O, nei! jeg veed det; nu beslutter du vist nok i dit stille Sind, at du vil ære Fader og Moder! Nu vel, saa lad denne Beslutning blive fast og stærk; gjentag de hellige Ord for dig selv, at de maae blive levende og virksomme. Og, seirer dog Det, som ikke er godt, da bed til Ham, som er Budets Herre, at han vil give Ordene deres rette Kraft, og Held dig da; thi den Forjættelse, som er lagt til dem, skal visseelig vorde opfyldt!

II.

Skoolefterretninger.

A. Læreforfattningen.

a) Klasseinddeling; Fag; og Timefordeling.

Ifølge sidste Examinens Udfald ordnedes Eleverne i 3 Classer, af hvilke den mellemste (II) adskiltes i to Afdelinger, A. og B., med særegen Underviisning i alle Fag. Skolens hele Frequentis udgjorde, da syv Anmeldte optoges, men een Discipel var udmeldt, 42 Disciple.

Underviisningsgjenstandene og Timeantallet fordeeltes i følgende Forhold:

Fag.	III Cl. Timer	II Cl. A. Timer	II Cl. B. Timer	I Cl. Timer	Summa Timer
Dansk	4	4	4	6	18
Lydsf	4	4	4	4	16
Fransf	4	4	4	-	12
Engelsf	2	(1)*	-	-	2 (+1)
Religion	2	2	2	2	8
Historie	2	2	2	2	8
Geographi	2	2	2	2	8
Mathematik	8 ^{(2 Geom. 3 Arith. 3 Rgn.}	6 ^{(2 geomtr. 4 Regning.}	6 ^{(2 geomtr. 4 Regning.}	5	25
Naturhistorie	2	2	2	3	9
Skrivning	3	4	4	4	15
Tegning	2	2	2	3	9
Sang	2	2	2	2	4**
Gymnastik.	2	2	2	2	4***
Sum	39	36 (+1)	36	35	138 +1.

* Oversidderne i denne Klasse erholdt en Time i Engelsf (der herefter ikke læres i denne Klasse), for ikke aldeles at glemme det Værte.

** I Sang vare samtlige Elever deelte i 3 Partier; hvert af disse Partier havde een Time særskilt, og den fjerde Time anvendtes til Sang med alle Stemmer, saa at hvert Elev havde to Timers Underviisning.

*** Ved den gymnastiske Underviisning ere Eleverne inddeelte i to Partier, saa at de fire Timer, der gives, forskaffe hver enkelt Elev to Timers ugentlig Øvelse.

Den approberede Lektionstabel for Sommersemesteret er aftrykt nedenfor.

III Klasse.

Timer.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Freddag.	Løverdag.
8—9	Arithm.	Engelft.	Religion.	Danst.	Naturh.	Franst.
9—10	Danst.	Geogr.	Danst.	Geogr.	Danst.	Indst.
10—11	Religion.	Naturh.	Regning.	Indst.	Indst.	Tegning.
11—12	Svømm.	Skrivn.	Indst.	Svømm.	Tegning.	Arithm.
12—1	—	—	—	—	—	—
2—3	Historie.	Franst.	Historie.	Engelft.	Regning.	—
3—4	Skrivn.	Geomet.	Franst.	Arithm.	Geomet.	—
4—5	Franst.	Sang.	Skrivn.	Regning.	Sang.	—

II Klasse A.

Timer.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Freddag.	Løverdag.
8—9	Tegning.	Regning.	Skrivn.	Danst.	Danst.	Danst.
9—10	Religion.	Indst.	Danst.	Regning.	Skrivn.	Skrivn.
10—11	Skrivn.	Historie.	Religion.	Tegning.	Geogr.	Franst.
11—12	Indst.	Regning.	Naturh.	Indst.	Naturh.	Indst.
12—1	Svømm.	—	—	Svømm.	—	—
2—3	—	Geogr.	Geomet.	—	Historie.	—
3—4	Franst.	Franst.	Tegn.	Franst.	Regning.	—
4—5	Sang.	—	Engelft.	—	Sang.	—

II Klasse B.

Timer.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Freddag.	Løverdag.
8—9	Religion.	Danst.	Danst.	Skrivn.	Danst.	Indst.
9—10	Franst.	Tegning.	Skrivn.	Indst.	Regning.	Franst.
10—11	Danst.	Indst.	Indst.	Religion.	Tegning.	Naturh.
11—12	Svømm.	Historie.	Geogr.	Svømm.	Geogr.	Skrivn.
12—1	—	—	—	—	—	—
2—3	Geomet.	—	Franst.	Regning.	—	—
3—4	Tegn.	Naturh.	Regning.	Historie.	Franst.	—
4—5	Skrivn.	Regning.	—	Sang.	Sang.	—

I Klasse.

Timer.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
8—9	Indst.	Tegning.	Regning.	Naturh.	Skrivn.	Tegning.
9—10	Tegning.	Danst.	Geogr.	Danst.	Danst.	Naturh.
10—11	Danst.	Skrivn.	Danst.	Danst.	Naturh.	Indst.
11—12	Skrivn.	Indst.	Skrivn.	Historie.	Indst.	Regning.
12—1	Svomu.	—	—	Svomu.	—	—
2—3	—	Regning.	Regning.	—	—	—
3—4	Religion.	Historie.	Religion.	Regning.	Geogr.	—
4—5	—	—	—	Sang.	Sang.	—

Ved Winterhalvaarets Begyndelse flyttedes Læsetiden hen til Timerne fra 9—1 og 3—6, hvorved da adskillige Ubequemmeligheder i ovenstaaende Schema bleve undgaaede cf. Programmet for 1841.

b) De læste Pensæ.

I forskjellige Classer ere i dette Skoleaar gennemgaaede følgende Pensæ:

III Klasse.

Danst.

Til Dvæls i Oplæsning er læst Slutningen af Hjort's danske Børneven.

Af Holst's Smaadigte til Udenadslæsning ere N° 26—27, 30—31, 33—35, 37—44 (i Alt omtrent 25 Sider) lærte udenad.

Af Bengien's Grammatik er Ordforningslæren gennemgaaet. Formlæren er repeteret leilighedsvis ved Analysen.

De skriftlige Dvæls (een Gang om Ugen) have bestaaet i Dictat, til Indvæls af Interpunctionen, Fortælling af historiske Begivenheder efter Lærerens Anviisning, Beskrivelse af bekjendte Gjenstande, Omsættelse af Digte til Prosa, og Oversættelse fra Indst.

Tysk.

Af Rung's Læsebog for Børn, 1ste Udgave, er læst fra S. 112—137 og fra S. 156—179; af Sammes Læsebog for Mellemklasserne og de høiere Klasser fra S. 6—18, 21—34, 50—65, 202—209.

Af førstnævnte Læsebogs poetiske Deel er Følgende lært udenad: N° 1—11, 21, 28—32 (i Alt omtrent 15 Sider).

Af Hjort's tyske Grammatik for Dansktalende er læst Formlæren, med Undtagelse af Afsnittet om Substantivernes Kjon. De vigtigste Regler af Ordforningslæren ere forklarede mundtlig, og indøvede deels ved Analyse, deels ved skriftlige Arbejder (een Gang om Ugen). Engang imellem er der skrevet efter Dictat.

Fransk.

Af Borrings Læsebog for Mellemklasser er læst og oversat fra Begyndelsen til Side 128; de 10 første Blade ere lærte udenad.

De skriftlige Øvelser (een Gang om Ugen) have bestaaet deels i Dictat, deels i Stile efter Professor Borrings franske Stileøvelser, hvoraf de 26 første ere behandlede baade mundtlig og skriftlig.

Grammatiken, med Undtagelse af Reglerne for Substantivernes Fleertalsdannelse og Adjectivernes Kjonsbøining, er kun sjelden læst.

Ved Analyse af de lærte Pensa i Læsebogen ere de vigtigste grammatikalske Regler indøvede.

Anm.: Eleverne ere øvede i at gjøre mundtlig Rede for det Læste, og Læreren har, ved hyppige Samtaler over det til hver Dag øvgivne Pensum, søgt at vænne Eleverne til at behandle det Læste med Lethed og Frihed.

For at forskaffe Eleverne en større Færdighed i at udtrykke sig paa Fransk, har Læreren, ligesom

i forrige Aar, fortalt Anekdoter, ogsaa undertiden længere Historier, som Eleverne, efter at have hørt dem fortælle een eller i det Hvieste to Gange, strax maae gjentage. Eleverne opfordres stedse til at behandle disse smaa Fortællinger med den største mulige Frihed.

De franske Stile rettes hjemme af Læreren, dog saaledes at Feilene ifølge deres Størrelse blot betegnes med Mærker. I en dertil bestemt Time ombyttes Stilene iblandt Eleverne; hver Elev læser efter Tour Sætningen med de deri begaaede Feil op; han opfordres til at finde Feilene, gjøre Rede for dem og derpaa at rette dem. Til den næste Stiletime indføres de gjorte Feil med Rettelserne i en dertil indrettet Bog. I Begyndelsen indføres blot Rettelserne af Feilene uden at nedskrive de gjorte Feil; men Læreren troer af Erfaring, at den første Methode giver det bedste Udbytte.

Undertiden blive Stilene, uden først at være rettede af Læreren, ombyttede iblandt Eleverne — de maae da hjemme finde Feilene, og de fundne Feil udhæves ved tilføiede Mærker; siden bringes Stilene til Læreren, som ofte har havt den Tilfredsstillelse at see Stilene temmelig grundigen rettede af Eleverne selv. (C.)

Engelsk.

Af Sinnets Elementarbuch er læst og oversat fra Side 84 til Side 157; lært udenad fra Side 53 til Side 67.

Af Maribo's Formlære ere de vigtigste Afsnit lærte. De skriftlige Øvelser (2 Gange om Maanedens) have bestaaet i Dictat og Oversættelse fra Dansk til Engelsk. Læreren har ved Underviisningen i Engelsk fulgt den samme Methode som i Fransk.

Religion.

Af Balles Lærebog er læst Cap. 1, 2, 3, 4, 5, 8.

Af Herslebs større Bibelhistorie fra Bogens Begyndelse til 6. Periode.

Historie.

Af Kosods Fragmentarhistorie er læst fra Reformationen til Udsigt over Verdensbegivenhederne efter Freden i Paris 1815.

Af Kosods Udtog af Verdenshistorien er læst fra Bogens Begyndelse til det Macedoniske Monarki.

Geographi.

Af Ingerslevs større Lærebog er læst fra Bogens Begyndelse til Danmark (i Almindelighed er det, som er trykt med mindre Skrift, forbigaaet).

Mathematik.

Af Fallesens Begyndelsesgrunde i den rene Mathematik er læst fra Side 70—167, (undtagen N° 52, 62, 63, 72—76 samt Cap. VIII.)

Af Mundt's Lærebog i den elementaire Plangeometrie er læst fra Side 50—114. Tillige er baade i Arithmetiken og Geometrien det ifjor Læste repeteret. Skriftlige Opgaver ere hver Uge besvarede.

I Regning, saavel Tavleregning som Hovedregning, ere Eleverne øvede 3 Timer om Ugen.

Naturhistorie.

Af Zoologien er i Burmeister's Grundtræk af Naturhistorien til Brug ved Underviisning læst fra S. 72—93 (Arachniderne, Krustaceerne, Ormene og Bløddyrerne) og, af det ifjor Læste, repeteret fra S. 60—72 (den almindelige Indledning til Leddyrene og Insecterne). Af Botaniken er, meest efter Lærerens skriftlige Opregnelser, læst de vigtigste Familier af stilkblomstrede og bægerblomstrede Femtaalsplanter, samt det ifjor Læste (den almindelige Indledning til Botaniken) repeteret.

II **Classé A.**

Danst.

Af Hjorts Børneven er læst, til Dvelse i Oplæsning, fra Afsnittet om Dyreriget til Afsnittet om Planteriget.

Af Holst's Smaadigte til Udenadslæsning forfra til S. 29.

Af Benziens Grammatik er nøiagtig gennemgaaet hele Formlæren fra 2det Afnit § 5, S. 14 (det Foregaaende var læst forrige Aar); samt af Svntaris Sætningslæren.

De skriftlige Dvelse (i Skoleaarets første 8 Maanedes to Gange om Ugen, i de sidste 4 een Gang) bestode deels i Afskrift paa Classen af udenadlærte Digte, deels i Beskrivelse af bekjendte Gjenstande, deels i Oversættelse fra Tydsk og Fransk, deels i Forklaring af udenadlærte Digte, idet Indholdet angaves og de forekommende usædvanlige og billedlige Udtryk oplystes, deels endelig, og det hyppigst, i en Gjengiven af korte Fortællinger, der mundtlig foredroges af Læreren og da opskreves hjemme efter Hukommelsen.

Tydsk.

Af Rung's Læsebog for Begyndere, 1ste Udgave, er læst fra S. 88—156.

Af samme Læsebog er lært udenad S. 29—31; endvidere af den poetiske Deel N° 1—11 (i Alt omtrent 9 Sider).

Hjort's kortfattede tydske Sproglære for Begyndere er gennemgaaet, med Forbigaaelse af Et og Andet. De vigtigste Regler af Ordforningslæren ere forklarede mundtlig, og indøvede ved skriftlige Arbejder (een Gang om Ugen i den sidste Halvdeel af Aaret).

Fransk.

Af Borrings Læsebog og Grammatik for Begyndere er læst og oversat fra Side 91 til Enden af Bogen.

Af samme Læsebog er lært udenad fra Side 45—62.

Af Ingerslevs Materialier til at indøve den franske Formlære er læst til Side 27 (de passive Verber).

Læreren har i Brug af Ingerslevs Materialier i det Hele taget fulgt den af Forfatteren i Fortalen givne Anviisning. De i hvert Stykke forekommende Regler ere stedse paa det nøiagtigste gennemgaaede. En Deel af de danske Exempler ere blevne oversatte mundteligen paa Fransk; og efter Examinationen af det opgivne Pensum, naar Læreren derved har overtydet sig om, at dette har af Eleverne været tilfulde forstaaet, har Slutningen af Timen været brugt til mundtlige Extemporalier, ved hvilke Dvelfer snart Læreren har opgivet Exemplerne, snart overladt til Eleverne selv at vælge saadanne.

Til skriftligt Arbejde (som oftest een Gang om Ugen) have ogsaa Ingerslevs Materialier været lagte til Grund. Læreren har afværende enten brugt de danske Exempler, som findes i Bogen, eller ogsaa sammensat Stile i Analogi med disse.

Af Sinnets englisches Elementarbuch have de Ældre i Classen læst og oversat fra Side 65—84.

Af samme Bog er lært udenad fra Side 46—52.

Religion.

Af Walles Lærebog er læst fra Pligterne mod Næsten til Bogens Ende (Pligterne i enkelte Stænder ere forbigaaede).

Af Herslebs mindre Bibelhistorie er læst det gamle Testamente.

Historie.

Af Rosods Fragmentarhistorie er læst fra Decemvirerne i Rom til Carl den 12te. (Enkelte Stykker af meget specielt Indhold ere forbigaaede).

Geographi.

Af Ingerslevs mindre Lærebog er læst Europa, Amerika, Australien, Indledningen til Asien og Afrika.

Geometrisk Tegning.

Dertil er benyttet Hetsch's og Ursin's geometriske Tegnelære.

Naturhistorie.

Af Burmeister's Grundtræk af Naturhistorien til Brug ved Underviisning er læst fra S. 44—72 (0: Krybdyrene, Fiskene, Indledningen til Leddyrene, og Insecterne).

I Regning,

saavel Hovedregning som Tavleregning, ere Eleverne øvede 4 Timer ugentlig.

II Klasse B.

Dansk.

Af Hjort's danske Børneven er, til Dvølse i Oplæsning, læst fra S. 162—322.

Af Holst's Smaadigte til Udenadslæsning ere følgende Stykker lærte udenad: N° 26—27, 33—35, 37—44 (i Alt omtrent 24 Sider).

Grammatik er ikke læst efter Bog; men det Vigtigste af Formlæren og Sætningslæren er gjennemgaaet og indøvet mundtlig.

De skriftlige Arbejder (1—2 Gange om Ugen) have bestaaet i Dictat og Afskrivning af udenadlærte Digte, i Slutningen af Aaret tillige i Gjenfortælling af lette Smaahistorier.

Lydsk.

Af Rung's Læsebog for Børn, 1ste Udgave, er læst S. 29—33, 34—38; af Tillægget til 2den Udgave af samme Læsebog forfra til S. 28.

Desforuden ere følgende Stykker af Læsebogen lært udenad:
 N° 18—20, 22, 25, 27—31, 33—34, og af den
 poetiske Deel N° 1—4.

Af Hjort's kortsatte tydske Sproglære er læst
 Et og Andet om Substantiver og Verber, til Brug
 ved de mundtlige Øvelser i at danne lette Sætninger
 efter de udenadlærte Stykker.

Franskt.

Af Borrings franske Læsebog og Grammatik for
 Begyndere er læst fra Side 9—86.

Af samme Bog er lært udenad fra Side 9—19 og fra
 Side 34—47.

Af Grammatiken er, med Undtagelse af Hjælpeverberne,
 Intet læst. Læreren har ved det mundtlige Foredrag
 søgt at bibringe Eleverne nogen Idee om Formlæren,
 og ved Hjælp af Hjælpeverberne ere Eleverne øvede i
 at danne lette Sætninger.

Religion.

Af Valles Lærebog er læst Cap. 1, 2.

Af Herslebs mindre Bibelhistorie er læst det gamle
 Testament.

Historie.

Af Rosods Fragmentarhistorie er læst fra Trojas
 Erobring til Octavian.

Grundtvigs historiske Børnelærdom repeteret.

Geographi.

Af Ingerslevs mindre Lærebog er læst Indledningen,
 Afrika, Amerika og Australien.

Naturhistorie.

Af Drejers og Bramsens Lærebog i Naturhistorie
 rien for Skoler er læst fra S. 73—172 (Fuglene
 og Krybdyrene).

Regning.

Saa vel i Tavleregning som i Hovedregning ere Eleverne
ovede 4 Timer om Ugen.

I Klasse.

Dansk.

Af Hjorts danske Børneven er, til Dvæls i Oplæsning, læst fra S. 162—362.

Af Holst's Smaadigte til Udenadslæsning er lært udenad og nøiagtig forklaret N° 1, 3, 5, 7, 8, 13—18, 26—29, 37—39, 43 og 45, i Alt omtrent 25 Sider.

Grammatik er ikke læst efter nogen Bog; men Disciplene ere mundtlig blevne veiledede til at kjende Sætningens Dele og de vigtigste Ordclasser.

De skriftlige Dvæls'er have bestaaet i Afskrivning af udenadlærte Stykker, deels Digte og deels profaiske Fortællinger (i hvilke sidste Distinctionstegnene maae læres udenad med) og i Skriven efter Dictat.

Lydsf.

Af Kung's Læsebog for Børn, 1ste Udgave, er læst S. 29—33, 34—38; af Tillægget til 2den Udgave af samme Læsebog forfra til S. 28.

Desforuden ere følgende Stykker af Læsebogen lærte udenad: N° 15, 20, 26—27, 29, 31—34, 38, 40—42, 44—46, 48—50 (i Alt omtrent 9 Sider).

Grammatik er ikke bleven læst; men ved at danne Sætninger efter de udenadlærte Stykker ere Disciplene vænnede til at bruge de bekjendte Ord i de simpleste Sætningsforhold.

Religion.

Af Herslebs mindre Bibelhistorie er læst det gamle Testament.

Historie.

Grundtvigs historiske Børnelærdom.

Geographi.

Af Ingerslevs mindre Lærebog er læst fra Begyndelsen til Aften.

Naturhistorie.

Af Drejers og Bramsens Lærebog i Naturhistorien for Skoler er læst forfra til S. 73 (Mennesket og Pattedyrene).

Regning.

Saa vel i Hovedregning som Tavlerregning ere Eleverne øvede 5 Timer om Ugen.

B. Statistisk Oversigt.

a) Lærerpersonalet er uforandret det samme som i forrige Skoleaar.

Rector har i dette Aar læst Dansk med II Cl. A. og med I Classe	10	Tim.
Overlæreren Dansk med III Cl. og II Cl. B. samt Tydsk med alle Classer	24	—
Adjunct Carse Fransk med III, II A. og II B., samt Engelsk med III (og II.)	14(+1)	
— Holmstedt Arithmetik og Geometri med III og geometrisk Tegning med II A. og II B.	9	Tim.
— Lassen Naturhistorie og Regning med alle Classer	25	—
— Worm Religion, Historie og Geographi med alle Classer	24	—

Timelærer Maler Høegh: Guldberg Tegning og	
Skrivning	24 Tim.
Chordegn Kahr Sang	4 —
Mitmeester v. Friesleben Gymnastik	4 —

---

b) Disciplenes Antal og Fordeling i Classerne.

Bed Skoleaarets Begyndelse var udmeldt een Discipel M. Olsen, der skulde nyde privat Undervisning hjemme. Til Optagelse i Skolen havde meldt sig syv *), der, i Forhold til deres Modenhed, fik Plads i forskjellige Classer. Undervisningen begyndte saaledes med 41 Disciple. Af disse udgik i Aarets Løb Clausen, Buemann og T. Hansen (der var een af de Sidstoptagne). Buemann var confirmeret og skulde gaae til Søes; Hansen forberedes til at gaae ind i den lærde Skole. For Dieblirket udgjør altsaa Disciplenes Antal 38, af hvilke 24 ere indenbyes og 14 udenbyes.

I nedenstaaende Fortegnelse ere de opførte i den Orden, de for Tiden indtage i Skolen.

Tredie Klasse.

1. J. G. E. F. Koch, Søn af Proprietær Koch til Østergaard.
2. J. M. Mørch, Søn af Kjøbmand Mørch her i Byen.
3. A. R. Segelcke, Søn af Proprietær Segelcke paa Kjærgaard.
4. P. F. A. Naae, Søn af Rbmd. Naae her i Byen.
5. E. A. Otterstrøm, Søn af Bankkasserer Otterstrøm her i Byen.
6. H. P. J. Eilersen, Søn af Forpagter Eilersen paa Lykkesholm.

---

*) Deres Navne ere i Discipelfortegnelsen betegnede med Markket *.

7. J. M. Herffind, Søn af Kjøbmand og Viceconsul Herffind her i Byen.

Anden Klasse A.

1. J. P. Lund, Søn af Examinatus juris Proprietær Lund paa Breileffloster.
2. *L. P. Schou, Søn af Proprietær Schou paa Kjølbysgaard.
3. G. E. Olsen, Søn af Forvalter Olsen paa Ealsø.
4. Marr Chr. Jøns, Søn af Vagtmester Jøns her i Byen.
5. P. Poulsen, Søn af Gaardeier P. Loft i Naby.
6. Chr. Bünger, Søn af Kbm. Bünger her i Byen.
7. B. E. Cruse, Søn af afdøde Skibscapitain Cruse i Kjøbenhavn.
8. *N. Chr. Tørsleff, Søn af Proprietær Tørsleff paa Østergaard.
9. H. J. Otterstrøm, Broder til N° 5 i 3die Klasse.
10. D. Vech, Søn af Kjøbmand og Capitain M. Vech her i Byen.
11. Chr. P. Hammershøi, Søn af Kjøbmand Hammershøi her i Byen.
12. N. Røgind, Søn af afdøde Agent Røgind h. i B.
13. H. F. L. Stigaard, Søn af Kjøbmand Stigaard her i Byen.
14. *S. J. S. Fischer, Søn af afdøde Kjøbmand Fischer i Aalborg.
15. D. J. N. E. Meulengracht, Søn af afdøde Kjøbmand Meulengracht her i Byen.
16. J. E. M. Bang, Søn af Kjøbmand og Borgerrepræsident Bang her i Byen.

Anden Klasse B.

1. F. H. W. A. Herfind, Broder til N° 7 i 3die Cl.
2. E. Fr. Düring, Søn af Kammerjunker v. Düring, Ritmester af Hs. Kgl. Høihed Prinds Ferdinands Regiment lette Dragoner.
3. Chr. Ingerslev, Søn af Kjøbmand Ingerslev her i Byen.
4. Marinus Ingerslev, Søn af afdøde Lieutenant og Soldbetjent Ingerslev i Randers.
5. H. Secher, Søn af Kammerraad, Landvæsenscommissair Secher til Bjørnsholm.
6. K. Jensen, Søn af Gaardeier J. Rasmussen Wasse i Fregerlev By, Hørning Sogn.
7. P. Marinus Bang, Broder til N° 16 i 2den Cl. A.
8. Oct. Aug. Neergaard, Søn af Kammerassessor, Proprietær Neergaard til Bedbygaard i Sjælland.

Første Klasse.

1. *K. L. M. E. Smith, Søn af Strandingscommissjonær Smith paa Læsøe.
2. J. M. Elem. Døcker, Søn af Kjøbmand, Borgerscapitain Døcker her i Byen.
3. J. F. Døcker, Broder til den Foregaaende.
4. *Chr. H. Th. Laussen, Søn af afgangne Ritmester v. Laussen.
5. B. A. Røgind, Broder til N° 12 i 2den Cl. A.
6. J. B. L. K. Farlioug, Søn af Kjøbmand Farlioug her i Byen.
7. *A. Th. Stigaard, Broder til N° 13 i 2den Cl. A.

---

e) Med Hensyn til Localer er foregaaet den høist fordeelagtige Forandring, at Skolen fra Nytaar af har om:

bjttet den Bolig, der interimistisk var leiet i den forherz Tobaksfabrikør Siegumsfeldt tilhørende Gaard, og som i mange Henseender var høist ubekvem, med en egen, til dette Brug hensigtsmæssig opført Bygning. Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler havde nemlig tilkjøbt sig en ved Byens Vindport beliggende, før Hr. Justitsraad Lanng tilhørende Eiendom, af hvilken Beboelsesleiligheden bestemtes til Rector: Bolig, men den øvrige Deel af Grunden benyttedes til derpaa at opføre en toetages Skolebygning ud mod Gaden, og et Gymnastikhuus, Brændehuus og andre Befvemmeligheder ud mod Haven, saa at der mellem disse Bygninger efterledes en rummelig Plads til Leg og Legemsøvelse. Skolebygningens hele Længde mod Gaden indtages af Corridorer, der føre ind til alle Værelserne. Af disse findes i øverste Etage fem Læseværelser samt et lidet Rum til Opbevaring af adskilligt Underviisnings: Apparat. I nederste Etage er en større Sal, der indtager 3 Fag af Bygningens hele Bredde og benyttes ved Tegne: og Sangunderviisning og, som det rummeligste Locale, til Examens: og Høitidsal; fremdeles: et lille Værelse til Archiv og Forværelse ved Bibliotheket, et Bibliothekværelse, et fysisk Cabinet og et Naturaliecabinet, de tre sidste af samme Størrelse som Classeværelserne. Porten, der er fælles for Rectorgaarden og Skolebygningen, er lukket, forsynet med Plankegulv og saa anstændigt udstyret, at den afgiver som et Slags Vestibule, der tjener til Forsamlingssted for Disciplene ved deres Komme. — Det Hele er opført og indrettet under Hr. Bygningsconductor Thielemanns Bestyrelse.

Hvert af de fem Classeværelser er forsynet med det nødvendige Inventarium: Catheder med Tavle, Borde, Bænke, et Classeffab og en Brændekasse. Tegnesalen er forsynet med Vinduesffodder til Høire, for at Lyset kan udelukkes

fra denne Side, naar det behøves, og med særegent konstruerede Tegneborde. Til Sangunderviisningens og den geometriske Tegnings Lærø findes her en stor Dobbelttavle. Skabene til de forskjellige Apparaters Opbevaring ere her anbragte som Dele af Væggen. Cabinetterne saavel som Bibliotheket ville blive udstyrede med de nødvendige Bøger og Skabe. Gymnastiklocalet har en Kaffelovn, saa at Underviisningen ikke, selv i streng Kulde, behøver at afbrydes om Vinteren. I Loftet ere de sædvanlige Klattreapparater anbragte. Foruden Gymnastiksalen selv ere i denne Bygning anbragte to smaa Værelser, af hvilke det ene tjener til at opbevare adskillige til denne Underviisning hørende Apparater i, det andet til den nødvendige Omklædning for Eleverne og til Gjemmested for deres ved disse Dvælses nødvendige Rekviziter.

---

d) Skolens Underviisningsapparat har just ikke modtaget betydelig Udvidelse. En Undtagelse gjør imidlertid

1. Bibliotheket,

der i de forskjellige Fag er blevet forøget med følgende Bøger:

1. Litterærhistorie.

Selmer, Kjøbenhavns Universitets Aarbog for 1840.

Clausen, historisk Fremstilling af Kjøbh. Universitets Virksomhed i Rectoratet: fra Juni 1837 til November 1838. Kbh. 1839.

Erslew, Th. H., almindeligt Forfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark fra 1814 til 1840. 1—2det Hefte. Kbh. 1841—42.

Index lectionum in universitate regia hauniensi habendarum: 1) per semestre æstivum a kalendis Maii A. 1840; 2) per sem. hibern. a kal. Novembr. A.

- 1840; 3) per sem. æst. a kal. Maiis A. 1841; 4) per sem. hibern. a kal. Novembr. A. 1841.
- Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet og den polytechniske Læreanstalt: 1) i Sommersemestret 1840; 2) i Vintersem. 1840—41; 3) i Sommersem. 1841; 4) i Vintersemestret 1841—42.
- Forelæsninger ved det medicinske Facultet og det chirurgiske Academie i Sommerhalvaaret 1841.
- Lister over de i Aaret 1840 & 1841 til Kjøbenhavns Universitet dimitterede Studerende, der have bestaaet Examen artium. 2 Hefter.
- Liste over de i Aaret 1840 til Universitetet dimitterede Studerende, som 1841 have bestaaet anden Examen.
- Examen artium extraordinarium i Januar 1842.
- Characteer-Liste ved Examen artium, afholdt Mar 1841 ved Sorøe Academie.

2. Philosophi og Pædagogik.

- Martensen, H., Dr., Grundrids til Moralphilosophiens System. Kjøbh., 1841.
- Kierkegaard, S. A., om Begrebet Ironi med stadigt Hensyn til Socrates. Kbh., 1841.
- *Dunbar, J., Versuche über die Geschichte der Menschheit in rohen und gesitteten Zeitaltern. Leipzig, 1781.
- *Das Band der Ehe. Berlin 1795—96. 2 Bd.

- Friedemann, Fr. Fr., Dr., Parânesen für studirende Jünglinge. Braunschweig, 1837—41. 6 Bd.
- Nagel, Chr. H., Dr., die Idee der Realschule. Ulm, 1840.
- Mager, Dr., die deutsche Bürgerschule. Stuttgart, 1840.
- , —, die moderne Philologie und die deutschen Schulen. Stuttgart, 1840.
- Kapp, Alex., die Gymnasialpädagogik im Grundrisse. Arnberg, 1841.

- Hammerich, M., Mag., om det mundtlige Foredrag. Kbh. 1841.
- Forordning, angaaende de lærde Skoler i Danmark og Norge. Kbh., 1809. 4.
- Legnér, Esaias, Leiligheds-Taler, oversatte af Adj. Jensen. Kbh., 1841.
- Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Kønne lærde Skole 1841.
- Underviisningsmaaden i Borgerdydsskolen paa Christianshavn. Udgiven af Dr. Phil. N. B. Krarup. Skoleprogr. 1841.
- Om Underviisningen i Dansf ved Kolding lærde Skole. Skoleprogr. 1841.
- Paludan-Müller, Dr., nogle Ord om den historiske Underviisning i de lærde Skoler. Odense Skoleprogr. 1841.
- Blache, H. H., Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Aarhus Cathedralsskole 1841.
- Flemmer, H. N., Dr., Efterretninger om Frederiksborg lærde Skole for Skoleaaret 1840—41. Skoleprogr. 1841.
- Lange, Fr., Dr., Efterretninger om Vordingborg lærde Skole for Skoleaaret 1840—41. Skoleprogr. 1841.
- Rosendahl, E. P., Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Nykjøbing Cathedralsskole 1841.
- Nissen, N. L., Dr., om den i vore Dage paatænkte Udvidelse af Underviisningen i de lærde Skoler ved en Gymnasialclassse. Metropolitansskolens Program 1841.
- Møller, E., Efterretninger om Horsens lærde Skole for Skoleaaret 1840—41. Progr. 1841.
- Thorup, Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedralsskole 1841.
- Jónssyni, Jóni, Skirsla um Bessastada-Skóla fyrir skólaárið 1840—41. Videyar Klaustri, 1841.

Mager, pädagogische Revue. 2ter Jahrgang: 1—12 Hest; 3ter Jahrgang: 1—3 Hest. Stuttgart, 1841—42.

3. Lingvistiske Arbejder.

Molbeck, dansk Dialect-Lexicon. 7de Heste. Kbh., 1841.

*Steenberg, J., Materialier til Brug for Lærere i Almue-Skoler ved Underviisning i Modersmaalet. Aarhus, 1826.

*Nissen, N. L., Dr., Grundtræk af dansk Sproglære. 3die Oplag. Kbh., 1816.

Høysgaards danske Grammatik. Kbh.

*Primon, E. Fr., tydsk Stiilsøvelsebog for Danske. Kbh., 1808.

Campe, J. H., Wörterbuch zur Erklärung und Verdeutschung der unserer Sprache aufgedrungenen fremden Ausdrücke. Braunschw., 1813. 4.

Mager, Dr., deutsches Elementarwerk. (Lese- und Sprachbuch). Erster Theil. Stuttgart, 1841.

Mager, Dr., französisches Elementarwerk. (Sprach-, Lese- und Wörterbuch). Stuttgart und Tübingen, 1840.

*Berger, Fr., neue französische Grammatik. Kopenhagen, 1810.

*Serenius, Jacob, english and swedish dictionary. 2 Edit. 1757. 4.

4. Æsthetiske Værker.

Jngemann, Baldemar Seier. 3die Udg. Kbh., 1841.

Barfod, Fr., poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle. Andet Oplag. Kbh., 1841.

Kurz, H. Dr., Handbuch der poetischen Nationalliteratur der Deutschen von Haller bis auf die neueste Zeit. 1 & 2te Abtheilung. Zürich, 1840.

Göbinger, M. W., deutsche Dichter. Leipzig 1831—32.
2 Bd.

—, —, Dichtersaal. 2te Aufl. Leipzig, 1840.

Wolff, O. L. B., poetischer Hausschatz des deutschen Volkes. 3te Auflage. Leipzig, 1841.

Echtermeyer, Theod., Dr., Auswahl deutscher Gedichte. 2te Aufl. Halle, 1839.

5. Græsk og romersk Philologi.

Borgen, B., Forsøg til en Fremstilling af den latinske Declination og Rjónslære. Randers Skoleprogr. 1841.

Whitte, I. K., liber de scriptoribus antiquis Chiis. Hauniæ 1841. Slagelse Skoleprogr.

Wesenberg, A. S., emendationes M. Tull. Ciceronis Tusculanarum Disputationum. Partic. 1ma. Viborg Skoleprogr. 1841.

*Kennett, Basil, Romæ antiquæ notitia. London 1769.

*Cilano, G. Chr. Maternus v., ausführliche Abhandlung der römischen Alterthümer. Altona, 1775—76. 4 Bd.

6. Historie.

Beckers Verdenhistorie oversat af J. Niise. I, 3—6. II, 1—6. III, 1—8. Kbh., 1840—41.

Molbech, Chr., Forelæsninger over Historiens Philosophie. Kbh., 1840—41. 2 Bd.

Zytphen, B., Tidens Strøm. Kbh., 1840—42. 15 Blade.

*Gatterer, Versuch einer allgemeinen Weltgeschichte. Götting., 1792.

*Kofod, H. A., den ældre Historie. Kbh., 1810.

* —, —, nyere Historie. Kbh., 1811—12. 2 Bd.

*Kall, M. Abr., den almindelige Verdenhistorie. 4de Udg. Kbh., 1820.

*Dichman, Kort Udsigt over de vigtigste historiske Begivenheder fra 1763—1799. Kbh., 1799.

- *Louis, Europa's gegenwärtige Krisis. Hamburg, 1804.
- *Sprengel, M. Chr., über den jetzigen nordamericanischen Krieg und dessen Folgen für England und Frankreich. Leipz., 1782.
- *Essai historique, politique & moral sur les revolutions anciennes & modernes. 1—2de Partie. Londres, 1717. 2 Bd.
- *Düport, du Tertre, Geschichte der sowohl alten als neuen Verschwörungen u. s. w. 7ter Theil. Breslau, 1768.
- *Historisch-Genealogischer Calender für 1798. Leipzig.
- *Vohmeier, G., der europäischen Reiche und Fürstenthümer historische und genealogische Erläuterung in Stamm-Tafeln. Lüneburg, 1695. Fol.
- *Caspar Abels preussische und brandenburgische Reichs- und Staats-Historie. Leipzig, 1735. 2 Bd.
- *Zschackwizen, J. E., geschichtsmäßige Untersuchung des wahren Ursprungs der sämtlichen Chur- und alten fürstl. Häuser des teutschen Reichs. Zerbst, 1740.
- *Bouhours, P., histoire de Pierre d'Aubusson. 3me Edit. La Haye, 1739.
- *Vock, M. Fr. C., Leben des Fürsten, Herrn Albrecht des ältern, Marggrafen zu Brandenburg. Königsberg 1745.
- *Bachmann, J. H., zwölf Urkunden zur Erläuterung der Geschichte der Gefangennehmung Philipp des Großmüthigen, Landgrafen zu Hessen. Mannheim, 1768.
- *Rogert, D. L., historisk Skilderie af Hertug Ferdinand af Brunsvig-Wolfenbüttel. Kbh., 1782.
- *Tilforladelig Efterretning om hvorledes Kongen af Frankrig, Ludvig XVI lovsformelig mishandledes osv. Oversat. Kbh. 1793.
- *Histoire des intrigues galantes de la reine Christine de Suede et de sa Cour, pendant son sejour à Rome. Amsterd., 1697.

- *Kaysfer, N. Chr., Leben des Herrn J. J. Wolff. Ein Beitrag zur Geschichte des dreißigjährigen Krieges. Regensburg, 1789.
- *Høst, J. K., historiske Skildringer af Wellington og Blücher. Kbh., 1814.
- *So endere Preussen. Germanien 1807.
- *Antidote au Congrès de Rastadt ou Plan d'un nouvel équilibre politique en Europe. Londres, 1798.
- *Necker's Finanz-Forvaltnings Regnskab 1781. Af det Franske oversat. Kbh., 1781.
- *Schonwetterus, J. God., ministerium cardinalis Richelii & Mazarinii cum observationibus politicis. Herbipoli, 1662.
- *Allgemeine historische Taschenbibliothek für Jedermann. 1—2ter Theil (die Geschichte Frankreichs von Felix Bodin). Dresden, 1826. 2 Bd.
- *Prudhomme, les crimes des reines de France. Londres, 1792.
- *Le Chateau des Tuileries par P. I. A. R. D. E. Paris, 1802. 2 Bd.
- *Leben Las Casas und Las Casas Bericht an Lucian Bonaparte. Nach authentischen Mittheilungen bekannt gemacht. Leipzig, 1818.
- *Paganel, Histoire de Napoléon Bonaparte. Liège, 1815.
- *Bonaparte's Reise von der Insel Elba durch Frankreich nach der Insel St. Helena. Aus d. Franz. übers. Leipzig, 1816.
- *Napoleons Selbibiographie. Efter en tydsk Oversættelse ved N. F. Elmquist. Aarhus, 1817.
- *Walter Scott's Leben von Napoleon Buonaparte. Aus d. Engl. übers. v. J. v. Theobald. Stuttgart, 1827—28. 35 Hefter.

*Coucheron, F. S., kort historisk Skildring af den græske Nation osv. Kbh., 1822.

Dahlmann, F. C., Geschichte von Dänemark. Hamburg, 1841. 2ter Theil.

*Suhm, P. Fr., Udtog af Danmarks, Norges og Holsteens Historie. Kbh., 1802.

*Niegels, N. D., Udkast til Fjerde Friderichs Historie efter Høier. Kbh., 1799. 2 Bd.

*Sander, Skjærtorsdag 1801. Kbh., 1801. 4.

Jahn, J. H. F., de danske Auxiliærtropper. Anden Afdeling: 1—2 (Tropperne i den spanske Successionskrig). Kbh., 1841. 2 Hefter.

Wegener, C. F., om Carl Danske, Greve af Flandern. Kbh., 1839. 4.

Berlauf, Sophia af Mecklenborg. Universitets-Program 1841. Fol.

Königsfeldt, J. P. F., genealogiske Tabeller over den oldenburgske Stamme. Kbh., 1840. 2v. Fol.

*Erindring af Høifalig Prindsesse Elisabeth, Prindsesse af Brunsvig-Lüneborg. Tale holdt paa den latinske Skole i Horsens 1782 af Rector Ole Kraft.

*Lahde, Portrætter med Biographier. 3 Hefter (Suhm, Bernstof, Vastholm).

Lengnich, Stamtavler over danske Familier. 5te Hefte.

Tauber, biographiske Notitser om Disciplene i Aalborg Skole. Andet Hefte. Progr. 1841.

7. Geographi og Statistik.

Berghaus, H., Grundriß der Geographie. 4—6te Lief. Breslau, 1841—42.

—, physikalischer Atlas. 7—8te Lief. Gotha, 1841.

—, allgemeine Länder- und Völkerkunde. 5ten Bds. 3te Lieferung. Stuttgart, 1841.

- *Niise, J., Lærebog i Geographien. 2det Opl. Kbh., 1824.
- *Sprengel, M. Chr., Geschichte der wichtigsten geographischen Entdeckungen. Halle, 1783.
- *Russia seu Moscovia itemque Tartaria commentario topographico & politico-illustr. Lugd. Bat., 1630. 12.
- *Spanien, eine Skizze. 1809.
- *Ost, N. Chr., Beskrivelse over Constantinopel osv. Kbh., 1828.
- Thaarup, M. R., atlas antiquus. Havnæ 1822. 3 Exempl.
- *Müller, J., Beskrivelse over Jarlsberg Provstie. Kbh., 1772. 4.
- *Hülphers, Samlinger til en Beskrifning öfver Norrland. Westerås 1771—77. 3 Bd.
- *Det Finmarkske Magazins Samlinger osv. Kbh., 1790.
- *Hülphers, Dagbok öfver en Resa igenom Stora Kopparbergs Låhn och Dalarne. Westerås, 1762.
- *Gillberg, Beskrifning öfver Malmö Hus Låhn uti Hertigdömmet Skåne. Lund 1765.
- * —, Beskrifning öfver Christiansstads Lån. Lund, 1767.
- *Dedman, Bahus-Låns Beskrifning. Stockholm, 1746.
-
- Waggesen, Aug., den danske Stat. Kbh., 1840.
- *Thaarup, Fr., nogle Underretninger om det Lauenburgske. Kbh., 1815.
- *Dreyer, C., en liden Beskrivelse over Lemvig samt Skodsborg og Bandfuld Herreder. Viborg, 1795.
- *Blicher, N., Topographie over Bium Præstekald. Viborg, 1795.
- *Eggers, C. U. D., Beiträge zur Kenntniß von Holstein. Kopenhagen, 1804.
- Sterm, S., statistisk-topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavns Amt. 1ste Deel. Kbh., 1839.

- *Kort Beskrivelse over Grønland. Viborg, 1775.
- *Schlegel, J. Fr. W., statistisk Beskrivelse af de fornemste europæiske Stater. 1ste Deel (Indledning og Begyndelsen af de danske Staters Statistik). Kbh., 1793.
- *Louis, das gegenwärtige Interesse der europäischen Staaten und die neue Organisation des Militär- und Finanzwesens in Dänemark. Hamburg, 1803.
- *Thaarup, Fr., Danmarks Handels-Net og Handels-Statistik. Kbh., 1823.
- Hübner, J. N., Dr., om Bevægelsen i den danske Befolkning. Kbh., 1840.
- Statistisk Tabelværk, udgivet af den dertil allernaadigst anordnede Commission. Kbh. 1835—41. I, II, III, 1—2, IV. Qv. Fol.
- Budget for Aaret 1841, samt Normalreglement. Kbh., 1841. 4.
- Welschow, H. W., om Folkemængden i Danmark i Midten af det trettende Aarhundrede. Universitets-Program 1841. 4.
- 14 Kort til Sterms Topographi over Kjøbenhavn.
- Mansa, J. H.: 1) Kort over den sydlige Deel af Fyen, samt Als og Værø. Kbh. 1840. 2) Nørrejylland, Pl. I. Kbh. 1841. 3) Nørrejylland, Pl. II. Kbh. 1841.

-
- *Bogtrup, Gr., Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Nørrejylland. Kbh., 1808—12. 3 Bd.
- * —, —, Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Fyen, Langeland og Værø. Kbh., 1806.
-

- *Borsum, J. F. J., Reise til Constantinopel, Palæstina og Ægypten, oversat af E. Ph. Hansen. Kbh., 1828.

- *Mocquet, Reise Begebnisse in Africa, Asia u. s. w. Lüneburg, 1688. 4.
- *Busbequii omnia quæ extant. Amstelod. 1660. 12.
- *L'Espion chinois ou l'envoyé secret de la cour de Peking pour examiner l'état présent de l'Europe. Traduit du Chinois. Cologne, 1765. 1—6 Tome. 3 Bd.
- *Tavernier, six voyages en Turquie, en Perse, et aux Indes. Tome I. Rouen, 1724.
- *Recueil des voyages qui ont servi a l'establissement de la compagnie des Indes orientales, formée dans les Provinces unies des Pais-bas. Amsterd. 1702.
- *Handbuch für Reisende durch die Schweiz. Zürich, 1789.
- *Delaporte, le voyageur françois. Paris 1772—82. 28 Bd.
- *Allmündelig Historie over Reiser til Lands og Bands, eller Samling af Reisebeskrivelser. 2det—5te; 7de; 9de—13de; 15de—17de Deel. Kbh. 1749—62. 13 Bd. 4.

8. Mathematik.

- Kielsen, O. B., om et heelt Tals Opløsning i Factorer. Indbydelses-Skrift til Examen ved Sorøe-Akademie. Kbh., 1841. 4.
- Eimesen, N., die Geometrie genetisch dargestellt. Altona, 1841.
- Westphal, logarithmische Tafeln. Königsberg, 1821. 4.
- Kepler, Joh., chiliæ logarithmorum ad totidem numeros rotundos etc. Marpurgi, 1624. 4.
- Longomontanus, Chr., geometriæ quæsitæ tredecim. Hauniæ, 1631. 4.
- Metii, Adriani, Arithmetiæ libri duo & Geometriæ libri sex. Lugd. Batav., 1626. 4.
- *Euclidis elementa geometriæ planæ libris VI. Hafniæ, 1740.

- *Büsse, Fr. Gottl., erster Unterricht in der algebraischen Auflösung arithmet. und geometr. Aufgaben. Dessau, 1781—82. 2 Bd.
- *Linderup, H. Chr., de første Grunde af den rene Mathematif. 1—2 Deel. Kbh., 1807.
- *Brun Juul, Lærebog i den rene Mathematik. Kbh., 1805.
- *Clairaut, élémens de géométrie. Paris, 1765.
- *Willebrordi Snelli doctrinæ triangulorum canonicæ libri quatuor. Lugd. Batav., 1627.
- *Degen, C. F., canon pellianus. Hauniæ, 1817.
- *Haros, C. H., instruction abrégée sur les nouvelles mesures etc. Paris, 1801.
- *Martin, C. F., le régulateur universel des poids et mesures. Avignon & Paris, 1809.
- *Wagner, Andr., Anweisung zur gründlichen Berechnung der Münz-;Sorten-Reduktionen u. s. w. Münster, 1803.
- * —, —, Spezialregeln zur Berechnung des Diskonto, der Interessen und Leibrenten. Nürnberg, 1803.
- Jacobi, Alex., Hovedregnings-Tabeller. Andet Oplag. Kbh., 1838. 5 Exempl.
- Junkers Regnetabeller, med Facitbog. 1ste Række. Christiania, 1840.

9. Naturlære.

- Krago, Unterhaltungen aus dem Gebiete der Naturkunde, übers. v. Grieb. 5ter Theil. Stuttgart, 1841.
- Gehler, physikalisches Wörterbuch, neu bearbeitet. 8—10 Th. Leipzig, 1836—41. 5 Bd.
- Dove, Repertorium der Physik. 4ter Band. Berlin, 1841.
- Poggendorff, Annalen d. Physik und Chemie. 1841. 128—130tes Bd.
- Verzellus, Jahresbericht. 19 & 20 Jahrgang; 21 Jahrgang, 2 & 3 Heft.

- Benzenberg, Versuche über Umdrehung der Erde. Dortmund, 1804.
- Ampere und Babinet, Darstellung der neuen Entdeckungen über die Electricität und den Magnetismus. Leipzig, 1822.
- Döbereiner, Anfangsgrunde der Chemie. Jena, 1819.
- Reimarus, vom Blitze. Hamburg, 1778.
- Jungen-Houß, Joh., vermischte Schriften phisich-medizinischen Inhalts. Wien, 1782.
- Hugenii opera reliqua & posthuma. Amstelod., 1728. 4.
- Muschenbroeck, Petr., tentamina experimentorum naturalium captorum in academia del Cimento. Lugd. Bat., 1731. 4.
- Des-Cartes, opuscula posthuma physica & mathematica. Amstelodami, 1701. 4.
- de Luc, J. A., Untersuchungen über die Atmosphäre. Leipzig, 1776—78. 2 Bd.
- Priestley, Jos., Versuche über verschiedene Gattungen der Luft. 1—3 Th. Wien & Leipzig, 1778—80.
- , —, Versuche über verschiedene Theile der Naturlehre. 1—3 Th. Wien & Leipzig, 1780—87.
- Dalton, J., ein neues System des chemischen Theiles der Naturwissenschaft. 1—2 Th. Berlin, 1812—13.
- Prevost, P., Untersuchungen über die Wärme. Halle, 1798.
- Leslie, J., kurzer Bericht von Versuchen und Instrumenten, die sich auf das Verhalten der Luft zu Wärme und Feuchtigkeit beziehen. Leipzig, 1823.
- Leidenfrost, J. G., opuscula physico-chemica & medica I—IV Volum. Lemgovia, 1797—98.
- Lerebours, description d'un microscope achromatique simplifié. Paris, 1839.

- *Berliner astronomische Jahrbücher. 1779—81; 1783; 1799—1801; 1805—35; Register von 1776—1829; & J. E. Bode's Erläuterungen. 40 Bd.
- *la Lande, astronomisches Handbuch. Leipzig, 1775.
- *Kästner, N. G., astronomische Abhandlungen. Göttingen, 1772—74. 2 Bd.
- *Littrow, J. J., Darstellung der Sonnenfinsterniß 1820. Pesth, 1820.
- *Schumacher, H. C., Hülfsstafeln zu Zeit- und Breitenbestimmungen. Copenhagen, 1820.
- *Coudraye, om at udfinde Længden til Søs. Kbh., 1806.
- *Kelly, P., a practical introduction to spherick and nautical astronomy. London, 1801.
- *Martini, G. H., Abhandlung von den Sonnenuhren der Alten. Leipzig, 1777.
- *Muschbroef, P., Grundlehren der Naturwissenschaft. Leipzig, 1747.
- *Erleben, J. Chr. P., Anfangsgründe der Naturlehre. 6te Aufl. Göttingen, 1794.
- *Scheuchzer, J. J., physica oder Naturwissenschaft. Zürich, 1729.
- *Gren, Fr. A. C., Grundriß der Naturlehre. Halle, 1801.
- *Martin, philosophia britannica. Tome I. Reading, 1747.
- *Bieth, G. U. A., Anfangsgründe der Naturlehre. 5te Aufl. Leipzig, 1823.
- *Lorenz, J. Fr., erster Cursus der angewandten Mathematik oder der physisch-mathematischen Wissenschaften. Helmstedt, 1807.
- *Voltaire, élémens de la philosophie de Nenton. Amsterd., 1738.
- *Murhard, Fr., Geschichte der Physik. 1sten Bdes. 2te Hälfte (die Gesch. d. Barometrie und Hygrometrie). Göttingen, 1799.

- *Picard, Abhandlung vom Wasserwägen. Berlin, 1749.
- *Kratzenstein, systema physicæ experimentalis. Edit 2da. Hauniæ, 1764.
- *Sturmius, I. Chr., collegium experimentale, sive curiosum etc. Norimbergæ, 1676. 4.
- *Guyot, nouvelles récréations physiques & mathématiques. Paris, 1786. 3 Bd.
- *Kries, Fr., von den Ursachen der Erdbeben. Utrecht & Leipzig, 1820.
- *Ceyfert, J. Fr., allgemeine Geschichte der Erdbeben. Frankf. & Leipzig, 1756.
- *Bertrand, E., memoire sur les tremblemens de terre de la Suisse. Vevey, 1756.
- *du Fay, Versuche und Abhandlungen von der Electricität derer Körper u. s. w. Erfurth, 1745.
- *Forchhammer, G., Lærebog i Stoffernes almindelige Chemie. 1—2 Hefte. Kbh.

- *Brøndum, Chr. A., Grundsætningerne for Ælbryggeriet. Kbh., 1828.
- * —, —, fort Underviisning i Kunsten at brænde Brændeviin. 2den Udg. Kbh., 1822.
- *Siemens, F. C., Beschreibung eines neuen Betriebes des Kartoffelnbrennens usw. Hamburg, 1829.

10. Naturhistorie.

- Wiegmann, A. Fr. Aug., Archiv für Naturgeschichte. Berlin, 1840. 2 Bd.
- Erichson, W. F. Dr., Archiv für Naturgeschichte. Begründet v. A. F. A. Wiegmann. 1—3 Hefte. Berlin, 1841.
- Schöpfs, J. D., Naturgeschichte der Schildkröten mit Abbildungen erläutert. Erlangen, 1792. 4.

- Ziedemann, Fr. Dr., Zoologie. Landshut & Heidelberg, 1808—14. 3 Bd.
- Komer, J. J., und Schinz, H. N., Naturgeschichte der in der Schweiz einheimischen Säugethiere. Zürich, 1809.
- Bohadsch, J. B., Beschreibung einiger Seeethiere. Dresden, 1776. 4.
- Forskäl, P., descriptiones animalium, avium etc. quæ in itinere orientali observavit. Hauniæ, 1775. 4.
- , —, icones rerum naturalium, quas in itinere orientali depingi curavit. Hauniæ, 1776. 4.
- Ramdohr, K. Aug., Abhandlung über die Verdauungswerkzeuge der Insecten. Halle, 1811. 4.
- Cavolini, Ph., Abhandlung über die Erzeugung der Fische und der Krebse, übers. v. Zimmermann. Berlin, 1792.
- Hüpsch, J. W. E. N., neue gemachte Entdeckungen einiger seltenen Schaalthiere. Frankf. & Leipz., 1768.
- Gravenhorst, J. L. E., vergleichende Uebersicht des Linneischen und einiger neuern zoologischen Systeme. Göttingen, 1807.
- Sprengel, Chr., das entdeckte Geheimniß der Natur im Bau und in der Befruchtung der Blumen. Berlin, 1793. 4.
- Moldenhawer, J. J. P., Beyträge zur Anatomie der Pflanzen. Kiel, 1812. 4.
- Forster, I. R. & G., characteres generum plantarum, quas in itinere ad insulas maris australis coll., descrips. etc. Londini, 1776. 4.
- Drejer, S., elementa phyllologiæ. Dissert. Hauniæ, 1840.
- Schouw og Eschricht, Afbildninger af Dyr og Planter. 7de Hefte. Kbh., 1841.

Hannover, Ad., de cartilaginibus, musculis, nervis auris
externæ. Dissert. Hauniæ, 1839. 4.

Berners neuestes Mineralsystem. München, 1816.

11. Medicin.

Dahlerup, E. A., dissertationis de ulcere ventriculi per-
forante particula posterior. Hauniæ, 1841.

Melchior, N. G., de myotomia oculi dissertatio. Hauniæ,
1841.

Kayser, Car., de eventu sectionis cæsareæ. Dissert.
Hauniæ, 1841.

Brieka, Th. Fr. Guil., dissertationis de malleo humido
in homines translato particula prior. Hauniæ, 1840.

Fenger, C. Æm., quid faciant ætas annique tempus ad
frequentiam et diurnitatem morborum hominis
adulti. Dissert. Hauniæ, 1840.

Otto, C., Commentatio de quibusdam Americæ meridianæ
medicamentis parum cognitis. Hauniæ, 1841. 4.

12. Jurisprudens.

*Kall, Joh. Chr., observationes de fideicommissis fami-
liarum danicis. Dissert. Hauniæ, 1819.

Casse, Andr. Laur., de damno ab animalibus dato. Dissert.
Hauniæ, 1840.

Krieger, Andr. Fred., de legibus ad ordines provincia-
les secundum 4tam constitutionis d. 28 Maii A.
1831 datæ § um referendis. Dissert. Hauniæ, 1841.

13. Theologi.

Lübker, I. H. B., de hæresi Priscillianistarum ex fonti-
bus denuo collatis. Dissert. Hauniæ, 1840.

Pétursson, P., historia ecclesiastica Islandiæ. Ab anno
1740, ad annum 1840. Hauniæ, 1841. 4.

14. Tidsskrifter.

*Ungriſches Magazin oder Beiträge zur ungrifchen Geſchichte, Geographie, Naturwiſſenſchaft u. ſ. w. Preßburg, 1781—87. 4 Bd.

*P. U. Bruun og L. de Roninck, Archiv for Søveſenet. Kjøbenhavn, 1826—27. 3 Hefter.

Barfod, Fr., Brage og Idun. 4de Bds. 2det Hæfte. Kbh., 1841.

Anmk.: De med * betegnede Bøger ere Skolen ſjænkede. See derom under C.

Til Grundlæggelsen af et Discipelbibliothek, hvortil Erangen hver Dag føles, er af den kongelige Direction tilſtaact 40 rſ.

2.

Af de øvrige Samlinger er Tegneapparatet blevet forøget, idet et Exemplar af: Samling af Elementærſtudier efter antike Kar og Ornamenter ved Peterſen, er anſtattet og oplæbet paa Pap til Brug ved Underviisningen for at tjene ſom Overgang til at tegne efter Gipsaſtøbninger, geometriſke Legemer og Waſer.

Da Underviisningen i Phyſik ſkal tage ſin Begyndelse med det nye Skoleaar, er det at vente, at de Redſkaber, der ere nødvendige for at oplyſe de foredragne Naturlove, ville blive tilſtaaede den phyſiſk-chemiſke Samling, der i dette Skoleaar er bleven forsynet med et godt Mikroſcop.

De naturhiſtoriske Samlinger have ſom Gave (ſee under C.) modtaget adſkillige ſmaa Bidrag af, meſt indenlandſke, Dyr i Spiritus.

d) Skolens økonomiske Forfatning.

I Regnskabsaaaret fra 1ste October 1840 til 30te September 1841 have Indtægt og Udgift udgjort:

Indtægt:

Indskrivningspenge	45	Ⓐ	:	β
Skolecontingent	1068	—	72	—
Lys- og Brændpenge	192	—	48	—
Af den almindelige Skolefond er bidraget*)	5440	—	67	—
	<hr/>			
	6746	Ⓐ	91	β

Udgift:

Gager	4150	Ⓐ	:	β
To Lærelærere	497	—	24	—
Budets Løn og Kostpenge	120	—	80	—
Huusleie af Skolelocalet og Rectorbolig .	483	—	32	—
Tilfældige Udgifter	1495	—	51	—
	<hr/>			
	6746	Ⓐ	91	β

C. Gaver, som ere skienkede Skolen.

Hr. Adjunct Holmstedt har beriget Skolens Bibliothek med en betydelig Gave, bestaaende af 225 Bind deels ældre deels nyere Bøger. I den ovenansførte Fortegnelse over Bibliothekets Forøgelse ere disse Bøger betegnede med Mærket *.

Hr. Adjunkt Lassen har forøget de naturhistoriske Samlinger ved at skjenke Skolen de ovenfor S. 52 omtalte Naturalier.

---

*) De Udgifter, der ikke kunne dækkes ved Indtægten af Skolelønnen, tilskydes af den almindelige Skolefond.

D. Den offentlige Examen

i Aarhus videnskabelige Realskole afholdes den 24de—28de Mai i følgende Orden:

Tirsdag den 24de Mai.

Formiddag.

i Bærelset N° 1. *

i Bærelset N° 2. **

8—12 II Cl. A. Dansk.

8—11½ II Cl. A. Historie og

12—1 I Cl. Hovedregning.

Geographi.

Eftermiddag.

4—6 III Cl. Tydsk.

4—5½ II Cl. B. Naturhist.

6—7 II Cl. B. Hovedregning.

6—7 I Cl. Religion.

Onsdag den 25de Mai.

Formiddag.

8—10 III Cl. Dansk.

8—9 II Cl. A. Hovedregn.

10—1 II Cl. A. Fransk.

9—11½ III Cl. Historie og

Geographi.

11½—1 I Cl. Naturhistorie.

Eftermiddag.

4—6 I Cl. Tydsk.

4—6½ III Cl. Mathematik.

6—7 II Cl. A. Engelsk.

Torsdag den 26de Mai.

Formiddag.

8—10 I Cl. Dansk.

8—10 II Cl. A. Naturhist.

10—12 II Cl. B. Tydsk.

10—12 I Cl. Historie og

Geographi.

Eftermiddag.

4—6 III Cl. Fransk.

4—7 II Cl. A. Religion.

Freitag den 27de Mai.

Formiddag.

8—11 II Cl. A. Tydsk.

9—11 II Cl. B. Religion.

11—1 II Cl. B. Fransk.

11—1 III Cl. Naturhistorie.

* Bærelset i øverste Ende af Gangen i første Etage.

** Første Bærelse i anden Etage.

Eftermiddag.

4—6 III Cl. Engelsk.   4—6 II Cl. B. Historie og
6—7 III Cl. Hovedregning.   Geographi.

Loverdag den 28de Mai.

Førmiddag.

9—11 II Cl. B. Dansk.   9—11 III Cl. Religion.
11½—12½ Sang for alle Classer.

De skriftlige Prøver ville blive udarbejdede i den sædvanlige Skoletid i følgende Dage:

Torsdag den 19de Mai.

3—7 III Klasse dansk Stil.
3—6 II Klasse A. geometrisk Tegning.

Fredag den 20de.

9—1 III Cl. tydsk Stil.
= — = II Cl. A. dansk Stil.
3—6 III Klasse fransk Stil.
= — = II Klasse A. tydsk Stil.
= — = II Klasse B. geometrisk Tegning.

Loverdag den 21de.

8—11 III Klasse matematisk Opgave.
= — = II Klasse A. fransk Stil.
= — = II Klasse B. dansk Stil.
= — = I Klasse dansk Stil.
11—1 Alle Classer Tavleregning.
4—7 III Klasse engelsk Stil.

Loverdag den 28de om Eftermiddagen Kl. 3 begynder
Prøven over de Unger, der ere anmeldte til Optagelse i
Skolen.

Lørdagen den 4de Juni Formiddag Kl. 9 møde
Eleverne paa Skolen, og Mandagen den 6te tager Under-
viisningen igjen sin Begyndelse.

Disciplenes Forældre og Børgere, saavel som Enhver,
der maatte interessere sig for Skolen, indbydes til at bære
den offentlige Examen med deres Nærværelse, saa ofte de
dertil maatte have Leilighed.

Aarhus, den 18de Mai 1842.

A. C. Nielsen.

